

Begrippen en afkortingen Capaciteitsorgaan versie 2010-12-20	
Aanbieders	Instellingen en/of beroepsbeoefenaren die zorg en/of hulpverlening leveren.
aanverwante beroepen	Beroepen die qua niveau en aard van de werkzaamheden nauw aan elkaar gerelateerd zijn.
aanverwante disciplines	1. Disciplines die qua niveau en aard van de werkzaamheden nauw aan elkaar gerelateerd zijn.
	2. Binnen de ramingen voor het Capaciteitsorgaan gaat het om ondersteunende disciplines die werkzaamheden van de te ramen discipline kan overnemen. Bijvoorbeeld: POH's en huisartsen of mondhygiënisten en tandartsen.
afgestudeerde huisarts	Persoon die de huisartsenopleiding heeft gevolgd en afgerond (in Nederland sinds 1974).
Aios	Arts In Opleiding tot Specialist; artsen in opleiding tot huisarts, medisch specialist, sociaal-geneeskundige, arts verstandelijk gehandicapten of specialist ouderengeneeskunde.
anw-diensten	Avond-, Nacht- en Weekenddiensten, ter onderscheid van de reguliere diensten en arbeidstijden.
arbeidsmarktmonitor	Onderzoek waarbij zowel de vraag- als aanbodontwikkelingen, over meerdere jaren, op de arbeidsmarkt worden gevolgd. Dit kan voor verschillende beroepsgroepen, sectoren en regio's plaats vinden.
Arbeidstijd	1. Werktijd die in de arbeidsovereenkomst is afgesproken, inclusief avond-, nacht- en weekenddiensten;
	2. De hoeveelheid fte of uren per week die men gemiddeld werkt.
arbeidstijdnormalisatie	Verandering van de arbeidstijd en de beroepsspecifieke norm voor werktijd per FTE, ontstaan om de formele arbeidstijd te reduceren, om zo spanningen op de arbeidsmarkt en werkvloer te verlagen, de arbeidskwaliteit te verhogen en de combinatie van werk en privé te verbeteren.
arbeidstijdvariant	Variant in het ramingsmodel waarbij rekening gehouden wordt met de arbeidstijdverandering van beroepsbeoefenaren, veelal in termen van arbeidstijdverkorting of arbeidstijdnormalisatie.
arbeidstijdverandering	Verandering in de arbeidstijd, meestal gespecificeerd voor een bepaalde periode en/of een bepaalde beroepsgroep.
arbeidstijdverkorting	Structurele vermindering van het totale aantal dagen dat een werknemer per jaar werkt, veelal vastgelegd in cao's en met het doel om werkloosheid te bestrijden en/of het beschikbare werk over een groter aantal personen te verdelen.
AVG	Arts voor Verstandelijk Gehandicapten.
Basisjaar	Het jaar in het ramingsmodel, waarvoor de berekeningen en schattingen omtrent vraag en aanbod in de huidige situatie bepaald worden en van waar vanuit geëxtrapoleerd wordt naar de toekomst. Jaar en datum (1-1 van het basisjaar) waar vanuit de raming wordt gemaakt. Meestal een zo recent mogelijk jaar, waarvoor zo veel mogelijk gegevens betrouwbaar gemeten kunnen worden. Voor wat betreft het aanbod gaat het veelal om de situatie op 1 januari van het basisjaar, zijnde de standaard peildatum.
behoefteramingen	Onderzoek waarbij op basis van een simulatiemodel berekend wordt hoe de ontwikkelingen in de vraag naar en het aanbod aan, capaciteit van een bepaalde beroepsgroep zich over een bepaalde periode zal ontwikkelen. Uitkomst is een schatting van het verschil tussen de benodigde en beschikbare capaciteit van een bepaalde beroepsgroep, vanaf het basisjaar, het bijstellingsjaar en het prognosejaar waarin het evenwicht tussen vraag en aanbod gerealiseerd moet zijn.
Beleidsrijk	Specifieke vorm van behoefte-raming, waarin rekening wordt gehouden met niet-demografische factoren die de toekomstige vraag naar een bepaalde beroepsgroep bepalen, zoals veranderingen in het werkproces, beleid en samenleving.
BIG-register	Register Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg, waarin apothekers, artsen, fysiotherapeuten, gezondheidszorgpsychologen, psychotherapeuten, tandartsen, verloskundigen en verpleegkundigen geregistreerd staan. Met een BIG-registratie:
	- mag de wettelijk beschermde beroepstitel gevoerd worden;
	- mag het betreffende beroep zelfstandig uitgeoefend worden;
	- mogen artsen, tandartsen en verloskundigen zelfstandig de voorbehouden handelingen uitvoeren;
	- valt de uitoefening van het beroep onder het tuchtrecht;
	- kan gestart worden met een opleiding tot specialist.

bijsturingjaar	Het eerste jaar waarvoor de instroom in de opleiding bijgestuurd kan worden door het beleid. Het is het startpunt van de bijsturingperiode, welke de (toekomstige) jaren beslaat waarin het aanbod bijgestuurd kan worden met behulp van regulering van de instroom in de opleiding. Bijsturingjaar en bijsturingperiode zijn afhankelijk van het prognosejaar waarin evenwicht tussen vraag en aanbod wordt nagestreefd én de lengte van de opleiding.
burgerschapparadigma	Paradigma waarin men de verstandelijk gehandicapte persoon als medeburger beschouwt die ondersteuning nodig heeft, ondersteuning die hem door gewone voorzieningen in de samenleving geboden wordt. Uitgangspunt is dat mensen met een verstandelijke handicap gelijkwaardig zijn aan mensen zonder een verstandelijke handicap en daarom dezelfde rechten en plichten hebben als ieder andere burger in deze samenleving.
CBOG	Het College voor de Beroepen en Opleidingen in de Gezondheidszorg (CBOG) is verantwoordelijk voor de samenhang tussen en de structuur van de beroepen en de opleidingen in de zorg. Het CBOG fungeert als aanspreekpunt op de gebieden innoveren, toewijzen en ramen op het terrein van beroepen en opleidingen in de gezondheidszorg.
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek.
CHVG	College voor Huisartsgeneeskunde, Verpleeghuisgeneeskunde en medische zorg voor verstandelijk gehandicapten. In dit college en in het kaderbesluit worden de regels vastgesteld voor de opleiding en (her)registratie.
Cohort	1. Een groep personen die gedurende een bepaalde periode, bijvoorbeeld een kalenderjaar, eenzelfde (demografische) gebeurtenis heeft meegemaakt. 2. In de betekenis van geboortecohort, een groep personen die in een zelfde periode zijn geboren.
combinatievariant	De beleidsrijke variant van het ramingsmodel waarin, naast alle parameters van de basisvariant, ook een aantal niet-demografische factoren zijn opgenomen om de benodigde capaciteit aan beroepsbeoefenaren tot aan het trendjaar te schatten.
commerciële zorgaanbieders	Zorgaanbieders met winstoogmerk.
deeltijdfactor	Factor die wordt gebruikt om de omvang van een deeltijdbaan aan te geven. Doorgaans uitgedrukt in een fractie van een voltijdbaan, waarbij 1,0 fte voltijds en bijvoorbeeld 0,5 fte een halftime baan is. Een andere manier is het deeltijdpercentage, waarbij 100% voltijds is.
Demografie	Demografische vraagparameter in het ramingsmodel waarmee doorberekend wordt met hoeveel procent de behoefte aan een bepaalde beroepsgroep jaarlijks zal toe- of afnemen, als gevolg van verandering in de omvang van de bevolking en zijn samenstelling naar leeftijd en geslacht in relatie tot hun zorggebruik.
Duopraktijk	Praktijklocatie waar twee huisartsen werken, waarbij de tweede huisarts naast een zelfstandige gevestigde huisarts zowel een HIDHA als een zelfstandig gevestigde huisarts kan zijn, ongeacht de omvang van de werkzaamheid van de persoon.
Efficiency	Een van de vijf niet-demografische vraagparameters in het ramingsmodel waarmee doorberekend wordt met hoeveel procent de behoefte aan een bepaalde beroepsgroep jaarlijks zal toe- of afnemen, als gevolg van schaalvergroting, samenwerking, commercialisering en veranderingen in procesinrichting, administratie of ICT in het werkproces.
Empirisch	wat op ervaring of proefneming berust.
epidemiologisch	Een van de vijf niet-demografische vraagparameters in het ramingsmodel waarmee doorberekend wordt met hoeveel procent de behoefte aan een bepaalde beroepsgroep jaarlijks zal toe- of afnemen, als gevolg van veranderingen in het vóórkomen en de verspreiding van ziekten onder de bevolking, in relatie tot leeftijd, geslacht, besmettingsbronnen, voeding, etcetera.
erkenningstatus	Publiekrechtelijke aanduiding voor een beschikking van een bestuursorgaan waarbij vastgesteld is dat een persoon of instelling aan bepaalde eisen voldoet. Zo wordt de instroom van artsen in een specialistenberoep vastgelegd door registratiecommissies die de specialisme-erkenning afgeven, hernieuwen en stopzetten. Ook wordt de erkenningstatus gegeven aan bijvoorbeeld huisartspraktijken, in de zin dat deze geregistreerd zijn of erkenning hebben verkregen als samenwerkingsverband, groepspraktijk en eerstelijnsgezondheidscentrum in relatie tot financiering van een of ander zorgprogramma of activiteitenpakket.

erkenningstijd	De totale periode waarin een persoon of instelling erkend is. Meestal gehanteerd om na de instroom van artsen in een specialistenberoep de periode vast te leggen door registratiecommissies die de specialisme-erkenning afgeven, hernieuwen en stopzetten.
Evenwicht	Status van de arbeidsmarkt waarin vraag en aanbod op elkaar afgestemd zijn, binnen behoefteramingen het verschil tussen beschikbare en benodigde capaciteit.
evenwichtsjaar	Ook wel prognosejaar, het jaar waarin binnen behoefteramingen evenwicht tussen vraag en aanbod (de beschikbare en benodigde capaciteit) gerealiseerd dient te zijn.
extern rendement	Het percentage afgestudeerden van een afstudeercohort (ook: gediplomeerden) dat na het behalen van het eindexamen een bepaalde periode (veelal 1, 5, 10 of 15 jaar) werkzaam is in Nederland in de betreffende beroepsgroep.
extramuralisering	Verschuiving van intramurale zorg naar lichtere vormen van zorg buiten de muren van de instelling, zoals verpleeghuiszorg die thuis wordt geboden of projecten voor begeleid wonen in de wijk voor mensen met een verstandelijke beperking in plaats van verblijf in een instelling.
factor demografie	zie demografie.
factor epidemiologische ontwikkeling	zie epidemiologisch.
factor sociaal cultureel	zie sociaal cultureel.
feminisering	Aanduiding voor het toenemen van de invloed van 'het vrouwelijke' in de samenleving in termen van rolpatronen en cultureel-politieke waarden. Binnen de behoefteramingen duidt het specifiek de toename van het aantal vrouwen in bepaalde sectoren en beroepsgroepen binnen de gezondheidszorg aan. Feminisering kan door bijvoorbeeld een lagere werkzaamheid en uittredeleeftijd en andere eisen aan het werkproces van invloed zijn op de behoefteramingen.
Fte	FullTime Equivalent; standaard meeteenheid om de integrale werkzaamheid van een persoon te bepalen, indien van toepassing vastgelegd in arbeidsovereenkomsten en personeelsadvertenties. Onder 1 fte wordt doorgaans 1 volledige werkweek verstaan van 5 dagen of 10 dagdelen. Hierbij moet bedacht worden dat de objectieve en subjectieve werkzaamheid en werkbelasting van 1 fte (in termen van uren of arbeidskwaliteit) per beroepsgroep en/of sector binnen de gezondheidszorg kan verschillen.
GGD	Gemeentelijke GezondheidsDienst, Gemeenschappelijke GezondheidsDienst of Gewestelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke GezondheidsZorg; deelgebied binnen de gezondheidszorg dat behandeling, begeleiding en verzorging biedt aan mensen met psychische problemen, biedt tevens preventie.
groepspraktijk	Praktijklocatie waar drie of meer huisartsen werken, waarbij naast een zelfstandige gevestigde huisarts zowel HIDHA's als zelfstandig gevestigde huisartsen werkzaam kunnen zijn, ongeacht de omvang van de werkzaamheid van de persoon.
HAP	HuisArtsenPost, Samenwerkingsverband van huisartsen op het gebied van centrale waarneming buiten kantooruren, vaak gevestigd in of bij een ziekenhuis.
Herintreder	Een persoon die terugkeert op de arbeidsmarkt waar hij/zij voor opgeleid is, na een periode van arbeidsongeschiktheid of werkloosheid of waarin hij/zij in een andere sector of beroepsgroep werkzaam is geweest.
herregistratie	Verlenging van de erkenningsstatus na afloop van de erkenningstijd; voor huisartsen geldt voor herregistratie een periode van vijf jaar in het BIG-register, voor andere medische specialistische registraties is dit afhankelijk van criteria die bepaald worden door de registratiecommissies van de betreffende medische beroepsgroep.
HIDHA	Huisarts, niet in opleiding, die voor langere tijd (minimaal een half jaar) werkzaam en In Dienst is van een zelfstandig gevestigde HuisArts.
HOED	Huisartsen Onder Een Dak, samenwerkingsverbanden van twee of meer huisartsenpraktijken in eenzelfde gebouw.
huidige consumptie	Alle goederen en diensten die thans door consumenten worden gekocht om in hun behoeften te voorzien. Binnen de behoefteramingen gaat het om de zorg die door zorgverleners in het basisjaar geleverd en/of voorgeschreven wordt, i.c. de huidige capaciteit aan fte zorgverleners.
huisartsendichtheid	Het gemiddeld aantal inwoners per fte huisarts (waarbij onder huisarts zowel de zelfstandig gevestigde huisartsen als HIDHA's worden verstaan).

huisartsenpraktijk	1. Organisatievormen waarin een of meer huisartsen (samen)werken (waarbij onder huisarts zowel de zelfstandig gevestigde huisartsen als HIDHA's worden verstaan).
	2. Praktijklocatie waar één of meerdere huisartsen werkzaam zijn.
HVRC	De Huisarts, Verpleeghuisarts en arts voor verstandelijk gehandicapten Registratie Commissie (HVRC) is een bestuursorgaan met een publiekrechtelijke functie, die als taak heeft het uitvoeren van wet- en regelgeving op het gebied van de opleiding en de registratie van huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde (voorheen verpleeghuisartsen) en artsen voor verstandelijk gehandicapten.
Instroom	Binnen de behoefteramingen het totale aantal personen dat in een bepaald jaar of op een bepaalde datum werkzaam wordt binnen een bepaalde beroepsgroep, dan wel direct na het afronden van de opleiding binnen of buiten Nederland, dan wel na een bepaalde periode daarna, gegeven de instroom en registratie-eisen van de betreffende beroepsgroep.
instroom opleiding	Binnen de behoefteramingen het totale aantal personen dat in een bepaald jaar of op een bepaalde datum toegelaten wordt tot een opleiding, voor medische vervolgoopleidingen veelal uitgedrukt in het aantal aios dat in een bepaald jaar is ingestroomd.
Instroomadvies	Advies op basis van een behoefteraming omtrent het aantal opleidingsplaatsen dat in de toekomst vervuld dient te worden om evenwicht tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te realiseren.
intern rendement	Het percentage studenten van een instroomcohort van een studie dat het eindexamen behaalt.
	Dit wordt bepaald op of enkele jaren na de formele of nominale opleidingsduur.
kaderbesluit CHVG	Besluit van het College voor Huisartsgeneeskunde, Verpleeghuisgeneeskunde en medische zorg voor verstandelijk gehandicapten, houdende de algemene eisen voor de opleiding tot huisarts, specialist ouderengeneeskunde en arts voor verstandelijk gehandicapten, de erkenning als opleider, opleidingsinrichting of opleidingsinstituut voor de opleiding tot huisarts, specialist ouderengeneeskunde of arts voor verstandelijk gehandicapten en de registratie en herregistratie van huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde en artsen voor verstandelijk gehandicapten
keten-DBC	Basis voor bekostiging van geïntegreerde zorg en alle zorgverleners rondom patiëntgroepen en/of aandoeningen, gestoeld op de diagnosebehandelcombinatie (DBC) systematiek die vanaf 2005 de basis vormt voor het bekostigen en het financieren van verleende zorg.
NVAVG	De beroepsvereniging Nederlandse Vereniging Artsen voor Verstandelijk Gehandicapten (voorheen NVAZ).
ketenzorg	Zorgverlening die bestaat uit een groot aantal onderdelen, verleend door verschillende zorgverleners, die als schakels in een keten onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden en op elkaar zijn ingespeeld. Ketenzorg krijgt vorm binnen een samenwerkingsverband tussen partijen die zowel zelfstandig als afhankelijk van elkaar functioneren.
MEVA	Directie Macro-Economische Vraagstukken en Arbeidsvoorwaarden van het Ministerie van VWS. De directie MEVA adviseert de politieke en ambtelijke top onder meer over de wederkerige relaties tussen het sociaal-economische, het budgettaire en het fiscale overheidsbeleid en de beleidsterreinen van VWS.
	Verder zorgt de directie voor de coördinatie van het beleid rondom beroepen en opleidingen, de ICT in de zorg, het kennisbeleid en de (inter)departementale regie van het arbeidsvoorwaarden- en arbeidsmarktbeleid op VWS-terrein.
middenvariant	Variant binnen de ramingsstudies die betrekking heeft op vraagparameters die tussen de hoogste en laagste schatting in ligt.
NIVEL	Nederlands instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (voorheen Nederlands Instituut Voor onderzoek van de EersteLijns gezondheidszorg).
numerus fixus	Letterlijk (Latijn) vastgesteld aantal; wettelijk ingesteld maximum aantal studenten dat tot een medisch vervolgoopleiding wordt toegelaten. Bij overschrijving van het dit aantal wordt een lotingsysteem toegepast waarbij voor VWO-abituriënten het gemiddeld eindcijfer de inlotingskans vergroot.
nurse practitioner	speciaal opgeleide verpleegkundigen die dokterstaken overnemen, zoals lichamelijk onderzoek, infuus inbrengen, puncties uitvoeren of begeleiding van chronisch zieken en die de medische zorg coördineren (ook wel afgekort NP). Zie ook Verpleegkundig Specialist (VS)

NZa	Nederlandse ZorgAutoriteit; toezichthouder voor de zorg welke de tarieven en budgetten voor instellingen en beroepsbeoefenaren in de gezondheidszorg vast stelt, volgt en stimuleert de marktontwikkeling in de gezondheidszorg en ziet toe op de uitvoering van de zorgverzekeringswet.
Omgevingsadressendichtheid	Typologie van gemeenten waarin de mate van stedelijkheid is weergegeven op basis van het aantal adressen per vierkante kilometer.
Onvervulde vraag	Parameter in het ramingsmodel welke aangeeft in hoeverre vraag en aanbod in het basisjaar op elkaar aansluiten, waarmee doorberekend wordt met hoeveel procent de behoefte aan een bepaalde beroepsgroep in het eerste bijstellingsjaar zal moeten toe- of afnemen om het actuele verschil tussen de benodigde en beschikbare capaciteit te overbruggen. Dit verschil en deze aansluiting wordt geïndiceerd door de omvang van wachtlijsten en vacatures die in relatieve zin aangeven hoeveel van de reële zorgvraag thans blijft liggen door een gebrek aan capaciteit.
opleidingsduur	Duur in jaren van een opleiding, die voor de medische vervolgoopleidingen wordt bepaald door de Centrale Colleges en de wetenschappelijke vereniging van het betreffende specialisme en welke gepubliceerd worden via de website van de KNMG. Onder opleidingsduur wordt doorgaans de formele of nominale opleidingsduur genoemd, niet het aantal jaren dat studenten er gemiddeld over doen om het diploma te behalen.
opleidingscapaciteit	Binnen de ramingsstudies voor de geneeskundig specialistische vervolgoopleidingen, het aantal aios wat op 31 december van het betreffende jaar in opleiding is.
opleidingsrendement	zie intern rendement.
Physician Assistant	speciaal opgeleide HBO-er die routinematige werkzaamheden op medisch gebied van de huisarts of medisch specialist overneemt, onder hun supervisie (ook wel afgekort PA).
Parameter	Factor of variabele die binnen de behoefte-ramingen verondersteld wordt invloed te hebben op de ontwikkeling van de vraag naar, danwel het aanbod aan, beroepskrachten. Parameters kunnen betrekking hebben op de huidige beschikbare en benodigde capaciteit (in het basisjaar) en de toekomstige beschikbare en benodigde capaciteit (de periode tussen het eerste bijsturingjaar en het prognosejaar).
Peildatum	Datum waarop de waarde van een bepaalde parameter, variabele of factor wordt vastgesteld; binnen de behoefte-ramingen is de peildatum vooral van belang voor het vaststellen van de beschikbare en benodigde capaciteit in het basisjaar.
praktijkondersteuners huisartsen	Speciaal HBO-opgeleide verpleegkundigen en doktersassistenten die de primaire taak hebben de huisarts te ondersteunen, onder meer voorlichting geven en controles uitvoeren, met name in de zorg voor chronisch zieken zoals mensen met astma, copd of diabetes (ook wel afgekort POH).
poortwachter	Term waarmee wordt aangeduid dat binnen het Nederlandse zorgsysteem de huisarts als poortwachter (gatekeeper) van een sterke eerstelijns het eerste en centrale aanspreekpunt is van alle burgers voor al hun zorgvragen. Als poortwachter vangt de huisarts zoveel mogelijk zorg van burgers op en is hij/zij de eerste verwijzer naar specialistische zorg.
Praktijk	Organisatievorm of samenwerkingsverband opgericht door 1 of meer eerstelijns beroepsbeoefenaren (huisartsen, fysiotherapeuten), welke fysiek gevestigd is op een zelfstandige of gemeenschappelijke praktijklocatie.
praktijkomvang	Aantal patiënten dat op een bepaalde peildatum bij een praktijk staat ingeschreven en/of geregistreerd is op basis van visites en consulten.
praktijkzoeker	Afgestudeerde huisarts die actief zoekt naar een praktijk of (andere) HIDHA-plaats maar daar nog niet in geslaagd is. Veelal vervullen praktijkzoekende huisartsen een functie als waarnemer of als waarnemer op HIDHA-basis.
profielopleiding	Opleiding waarmee (basis)artsen zich specialiseren binnen de medisch vervolgoopleiding Maatschappij en Gezondheid (arts M&G). De profielopleiding wordt gekenmerkt door praktijkgericht en opdrachtgestuurd onderwijs en biedt de mogelijkheid om een extra registratie te behalen naast de registratie als arts M&G binnen de profielprogramma's jeugdgezondheidszorg, infectiebestrijding, forensische geneeskunde, tuberculosebestrijding, medische milieukunde, sociaal medische indicatiestelling en advisering en beleid en advies.
profielregistraties	Registratie die behaald kan worden na het afronden van de profielopleiding in de jeugdgezondheidszorg, infectiebestrijding, forensische geneeskunde, tuberculosebestrijding, medische milieukunde, sociaal medische indicatiestelling en advisering, beleid en advies.

prognosejaar	Jaar waarop binnen de behoefteeraming vraag en aanbod bereikt dient te worden en waarin de geschatte toekomstige beschikbare en benodigde capaciteit gelijk aan elkaar zijn. Afhankelijk van opleidingsduur en daarmee de bijstellingsperiode, wordt het prognosejaar veelal 12 a 15 jaar na het basisjaar gekozen. Ook wel evenwichtsjaar genoemd.
puntschattingen	Een categorie van methoden die de statistiek hanteert om informatie te verkrijgen, wordt gevormd door de schattingsmethoden. Een onbekende parameter van een populatie (of verdeling) wordt geschat door een uit de steekproef berekende grootte, de schatting. het voorschrift dat bepaalt hoe de schatting uit de steekproef moet worden berekend, wordt schatter genoemd.
ramingsmodel	1. Het conceptuele model dat toegepast wordt om de behoefteeraming uit te voeren, waarin de factoren worden gedefinieerd die vraag en aanbod van beroepsbeoefenaren (nu en in de toekomst) bepalen, de aansluiting tussen vraag en aanbod en de onderlinge relaties tussen deze factoren. Het conceptuele ramingsmodel is als figuur in de bijlagen van alle Capaciteitsplannen vanaf 2000 opgenomen.
	2. Het rekenmodel dat toegepast wordt om de behoefteeraming uit te voeren, i.c. de functionele en technische vertaling van het conceptuele ramingsmodel in een softwaretoepassing. Het rekenmodel voor de behoefteeramingen van de medische en tandheelkundige vervolgoopleidingen die onder de verantwoordelijkheid van het Capaciteitsorgaan vallen wordt vanaf 2000 ontwikkeld, onderhouden en beheerd door het NIVEL.
ramingsperiode	De periode waarover de behoefteeraming betrekking heeft, gerekend van het basisjaar tot het laatste prognosejaar.
referentiejaar	Zie basisjaar.
Regulier	Binnen de behoefteeraming de erkende of meest voorkomende status van een bepaald subdomein onderdeel of parameter (bijv. de reguliere opleiding tot geneeskundig specialist, de reguliere instroom in een opleiding).
Rendement	Overkoepelende term voor de verhouding tussen de output en de input in een bepaald proces, binnen de behoefteeraming meestal het intern en extern rendement van een opleiding.
reservecapaciteit	Binnen de behoefteeraming de groep beroepsbeoefenaren die niet in de praktijk in zijn/haar beroepsdomein werkzaam is, maar dat wel zou willen (cq. kunnen) en tevens daartoe gediplomeerd en/of geregistreerd is.
RIVM	RijksInstituut voor Volksgezondheid en Milieu.
ROS-regio	Regio waarin een Regionale OndersteuningsStructuur (ROS) is opgericht om als maatschappelijke onderneming de integratie en samenwerking binnen de eerstelijnszorg te stimuleren en ondersteuning te bieden aan huisartsen, fysio- en oefentherapeuten, verloskundigen, logopedisten en de eerstelijns-GGZ.
SBOH	Stichting BeroepsOpleiding tot huisarts. De werkgever van huisartsen in opleiding en specialisten ouderengeneeskunde in opleiding en financiert de hele huisartsopleiding en opleiding tot specialist ouderengeneeskunde.
SEH	SpoedEisende Hulp; De afdeling waar medische hulp in spoedeisende gevallen wordt verleend.
sociaal cultureel	Een van de vijf niet-demografische vraagparameters in het ramingsmodel waarmee doorberekend wordt met hoeveel procent de behoefte aan een bepaalde beroepsgroep jaarlijks zal toe- of afnemen, als gevolg van sociale en culturele ontwikkelingen, zoals de toenemende mondigheid van patiënten of verschillen tussen sociale groepen in relatie tot zorggebruik.
Solopraktijk	Praktijklocatie waar één huisarts werkt.
SPV	Sociaal-Psychiatrisch Verpleegkundige; verpleegkundige die hulp, begeleiding of behandeling biedt aan mensen in psychische nood en adviseren over opname in een psychiatrisch centrum of over doorverwijzing naar andere hulpverleners. SPV-ers stellen in samenwerking met psycholoog of psychiater een behandelplan op en zijn betrokken bij preventietaken; werken onder meer in riaggs, crisiscentra en huisartsenpraktijken.
Substitutie	Overkoepelende term voor het geheel of gedeeltelijk vervangen van bestaand zorgaanbod door andersoortige zorg om te komen tot zorg op maat afgestemd op de hulpvrager en mogelijk kostenbesparing; binnen de behoefteeraming wordt onderscheid gemaakt in verticale en horizontale substitutie.

Horizontale substitutie	Een van de niet-demografische vraagparameters in het ramingsmodel waarmee doorberekend wordt met hoeveel procent de behoefte aan een bepaalde beroepsgroep jaarlijks zal toe- of afnemen, als gevolg van verschuiving van werk tussen twee vergelijkbaar hoog opgeleide beroepsgroepen. Voorbeelden zijn verschuivingen van de eerste naar de tweede lijn of binnen de tweede lijn van een moeder- naar deelspecialisme of van snijdend naar beschouwend specialisme.
verticale substitutie	Een van de niet-demografische vraagparameters in het ramingsmodel waarmee doorberekend wordt met hoeveel procent de behoefte aan een bepaalde beroepsgroep jaarlijks zal toe- of afnemen, als gevolg van verschuiving van taken naar lager opgeleide beroepsgroepen. Voorbeelden zijn verschuivingen van taken van artsen naar NP's, PA's, POH's of gespecialiseerde verpleegkundigen.
substitutiepercentage	Percentage waarmee de behoefte aan een bepaalde beroepsgroep jaarlijks zal toe- of afnemen, als gevolg van substitutie.
Suppletie	Term voor het aanvullen van bestaand zorgaanbod door andersoortige zorg om te komen tot zorg op maat afgestemd op de hulpvrager en mogelijk kostenbesparing. Suppletie wordt ook wel gehanteerd als 'neven-effect' van verticale substitutie, waarbij geen sprake is van verschuiving van taken van artsen.
taakdelegatie	Zoals gebruikt binnen het ramingsmodel: zie verticale substitutie.
taakherschikking	1. Zoals gebruikt binnen het ramingsmodel: zie substitutie.
	2. Overkoepelende term voor het geheel of gedeeltelijk vervangen van bestaand zorgaanbod door andersoortige zorg om te komen tot zorg op maat afgestemd op de hulpvrager en mogelijk kostenbesparing.
	3. Het structureel herverdelen van taken tussen verschillende beroepsgroepen in de gezondheidszorg, ondermeer als antwoord op capaciteitstekorten bij 1 of meer beroepsgroepen en vanwege inhoudelijke veranderingen in de (toekomstige) patiëntenzorg.
	4. Taken die structureel verschuiven van een arts naar een niet-arts (zoals een nurse practitioner of gespecialiseerde verpleegkundige) of van een gespecialiseerde naar een generalistische arts (zoals van een Arts Verstandelijk Gehandicapten naar de huisarts).
	5. Overdracht van bevoegdheden of alleen van taakverschuiving met delegatie van bevoegdheden.
taakverschuiving	Zoals gebruikt binnen het ramingsmodel: zie substitutie.
technologisch	Een van de niet-demografische vraagparameters in het ramingsmodel waarmee doorberekend wordt met hoeveel procent de behoefte aan een bepaalde beroepsgroep jaarlijks zal toe- of afnemen, als gevolg van 'harde' technologie (nieuwe apparaten) en/of 'zachte' technologie waarmee de arbeidsproductiviteit en organisatorische efficiency van de beroepsgroep beïnvloed wordt.
tijdsbesteding	Specificatie van de arbeidstijd van beroepsbeoefenaren, binnen de behoeftegeraming uitgedrukt in uren of fte besteed aan patiëntgebonden en niet-patiëntgebonden taken en binnen en buiten (voor de beroepsgroep) reguliere werktijden zoals ANW-diensten. Soms is ook specificatie van tijdsbesteding naar residentieel of ambulant, recreatief of therapeutisch karakter van belang.
Trendjaar	Het jaar waarvoor de niet-demografische vraagparameters in het ramingsmodel worden berekend of geschat. Het trendjaar ligt standaard 10 jaar na het basisjaar.
Uitstroom	Aantal beroepsbeoefenaren dat een beroepsgroep verlaat; veelal gerekend als deel van de werkzame beroepsbeoefenaren dat vanaf een basisjaar niet meer werkzaam is in verband met pensionering of het gaan uitoefenen van een ander beroep.
uitstroom opleiding	Aantal studenten dat een opleiding, veelal gerekend als deel van de studenten dat vanaf een basisjaar niet meer ingeschreven is in verband met het behalen van het diploma of het gaan volgen van een ander opleiding of beroep.
uitstroomkans	De kans dat een persoon de beroepsgroep binnen een bepaalde periode zal verlaten, veelal uitgedrukt in het percentage dat vanaf een basisjaar niet meer werkzaam is, gebaseerd op historische cohortgegevens van beroepsbeoefenaren.
uitstroomleeftijd	De gemiddelde leeftijd waarop beroepsbeoefenaren de beroepsgroep verlaten.
uitstroommotieven	De redenen die beroepsbeoefenaren aangeven om de beroepsgroep te verlaten, veelal te categoriseren in motieven vanwege leeftijd, arbeidsongeschiktheid of het switchen naar andere functies of specialismen.

Uitval	Aantal studenten dat een opleiding verlaat of aantal beroepsbeoefenaren dat een beroepsgroep verlaat vanwege redenen die niet voorzien waren of in overeenstemming met de wens van de betreffende persoon of instelling. Zie ook 'intern rendement' en/of 'extern rendement'.
uitvalpercentage	Uitval gerelateerd aan de omvang van de studentenpopulatie of de omvang van de beroepsgroep op een bepaald peilmoment of tijdens een bepaalde periode en daardoor uitgedrukt in een percentage. Zie ook 'intern rendement' en/of 'extern rendement'.
vacaturegraad	Het aantal vacatures als percentage van het aantal werkzame personen dat op een peildatum of gedurende een bepaalde periode open staat. Deze graad kan in percentage personen of percentage fte uitgedrukt worden en is mede afhankelijk van de definitie of zowel vervangings- als uitbreidingsvacature geteld worden en wanneer een vacature als vervuld wordt beschouwd.
vakinhoudelijk	Een van de vijf niet-demografische vraagparameters in het ramingsmodel waarmee doorberekend wordt met hoeveel procent de behoefte aan een bepaalde beroepsgroep jaarlijks zal toe- of afnemen, als gevolg van ontwikkelingen die specifiek zijn aan de technisch/wetenschappelijke inhoud en ontwikkeling van het vakgebied.
Variant	Versie van het ramingsmodel waarbij systematisch gekeken wordt naar het effect van het rekening houden met bepaalde factoren zoals arbeidstijdverandering (arbeidstijdvariant) of een combinatie van niet-demografische vraagparameters (combinatievariant).
verblijfsduur	Binnen de behoeferaming de tijdsperiode waarin een beroepsbeoefenaar werkzaam is binnen de beroepsgroep, dan wel een student inschreven is in de opleiding.
VERENSO	VERENiging van Specialisten in de Ouderengeneeskunde (voorgekomen uit een fusie van de Nederlandse Vereniging van Verpleeghuisartsen (NVVA) en de Nederlandse Vereniging voor Sociaal Geriaters (NVSG)).
verpleegkundig specialist	Ervaren verpleegkundige met een erkende specifieke masteropleiding tot verpleegkundig specialist. De verpleegkundig specialist heeft ervaring op het niveau van een expert, die individueel en zelfstandig patiënten kan begeleiden en behandelen en zich naast de zorgverlening ook bezighoudt met bijvoorbeeld beleidsontwikkeling, verspreiding van kennis en innovaties en het opzetten van praktijkgericht onderzoek (ook wel afgekort VS).
vertrekkans	zie uitstroomkans.
vervangingsvraag	Vraag naar beroepsbeoefenaren die gelijk is aan het aantal beroepsbeoefenaren dat op een bepaalde peildatum of in een bepaalde periode de beroepsgroep heeft verlaten, gegeven dat er geen verandering in de vraag door andere factoren zal optreden.
voorkeursvariant	Versie van het ramingsmodel waarbij, bij wijze van voorkeur, rekening wordt gehouden met alle niet-demografische vraagparameters (combinatievariant) maar dan hun lage inschatting en waarin verondersteld wordt dat de niet-demografische vraagparameters een zgn. doorgaande trend zullen volgen.
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
Waarnemer	Geregistreerde beroepsbeoefenaar die taken (veelal diensten) overneemt van andere (veelal gevestigde of vast gecontracteerde) beroepsbeoefenaren. Waarnemers binnen de huisartspraktijk zijn geregistreerde huisartsen die niet zelfstandig gevestigd zijn en niet werkzaam zijn als HIDHA en voor een huisarts waarnemen tijdens avond-, nacht- en weekenddiensten maar ook wel tijdens kantooruren.
werkproces	Term binnen het ramingsmodel waarmee de niet-demografische vraagparameters worden aangeduid die bepalen hoe het werkproces van een beroepsgroep zich ontwikkelt in termen van patiënt- en niet-patiëntgebonden capaciteit, als gevolg van substitutie, efficiency, technologische en vakinhoudelijke ontwikkelingen.
Werkzaam	1. Status van een beroepsbeoefenaar op een bepaalde peildatum of in een bepaalde periode, op basis van registratiegegevens te bepalen als zijnde geregistreerd en erkend als beroepsbeoefenaar, niet werkzaam in het buitenland, niet deelnemend aan een opleiding en niet ouder dan de leeftijd waarop het beroep doorgaans niet meer uitgeoefend wordt (veelal 65 of 70 jaar).
	2. Status van een beroepsbeoefenaar op een bepaalde peildatum of in een bepaalde periode, op basis van enquêtegegevens te bepalen als een positief antwoord op de vraag of men (thans of op een bepaalde peildatum) werkzaam is als ....

werkzame huisartsen	Geregistreerde huisartsen die in de jaarlijkse NIVEL-enquete aangeven als huisarts werkzaam te zijn, dan wel dit aangeven bij registratiecontrole vanuit het NIVEL. Standaard wordt elk jaar het aantal huisartsen gemeten en gerapporteerd dat aangeeft zelfstandig gevestigd of als HIDHA werkzaam te zijn. Daarnaast wordt het aantal werkzame huisartsen gemeten dat aangeeft primair waarnemer te zijn of elders een functie uitvoert, waarbij rekening moet worden gehouden met het feit dat deze groepen via enquêtering en controle minder goed bereikt worden.
WGR-regio	Regio waarbinnen de Wet Gemeenschappelijke Regelingen geldt, die bepaalt hoe gemeenten gemeenschappelijk zaken regelen, zoals ambulancedienst, vuilverwerking en gezondheidszorg.
zelfstandig gevestigde huisarts	1. Geregistreerde huisarts die in de jaarlijkse NIVEL-enquête aangeeft als huisarts werkzaam te zijn, dan wel dit aangeeft bij registratiecontrole vanuit het NIVEL.
	2. Huisarts die de algemene praktijk uitoefent en die patiënten op eigen naam of naam van de maatschap heeft.
zij-instroom	Binnen de behoefte-ramingen het totale aantal personen dat in een bepaald jaar of op een bepaalde datum toegelaten wordt tot een opleiding, vanuit een andere vooropleiding en/of werkgebied.
zorgaanbod	Binnen de behoefte-raming het totaal aan capaciteit van een beroepsgroep dat op een bepaalde peildatum beschikbaar is, veelal gebaseerd op het product van het aantal werkzame beroepsbeoefenaren en hun gemiddelde arbeidstijd/werkzaamheid uitgedrukt in fte.
Zorggroep	Organisaties met rechtspersoonlijkheid waarin zorgaanbieders verenigd zijn voor het coördineren en leveren van chronische zorg aan een nader omschreven patiëntenpopulatie (in een bepaalde geografische regio) waarbij gebruik gemaakt wordt van een keten-dbc-contract; de zorggroep levert de gecontracteerde zorg zelf of sluit hiervoor overeenkomsten met individuele zorgaanbieders of -instellingen hiervoor overeenkomsten met individuele zorgaanbieders of -instellingen.
Zorgvraag	1. Binnen de behoefte-raming het totaal aan capaciteit van een beroepsgroep dat op een bepaalde peildatum benodigd is, veelal gebaseerd op het zorgaanbod op de peildatum plus de onvervulde vraag, dan wel gecorrigeerd voor de toekomstige vraagparameters zoals geschat binnen het ramingsmodel.
	2. Het product van het totale aantal patiënten met een bepaalde zorgbehoefte en de tijd die een beroepsbeoefenaar gemiddeld aan een patiënt besteedt om aan die zorgbehoefte te voldoen, uitgedrukt in uren dan wel fte op een bepaalde peildatum of gedurende een bepaalde periode.
ZZP	1. Zelfstandige Zonder Personeel. Ondernemers die geen personeel in dienst hebben of freelancers, die geen arbeidsovereenkomst hebben maar wel diensten en/of goederen leveren aan klanten of opdrachtgevers, waarbij geen sprake van een gezagsverhouding, waardoor hij/zij geen werknemer is en niet onder de wettelijke bepalingen voor werknemer valt.
	2. ZorgZwaartePakket – een specifieke combinatie van zorg zoals verpleging en verzorging, eventueel ook woonfaciliteiten, dagbesteding, behandeling en aanvullende diensten.